

LANZAROTE

I DRUGI TEKSTOVI

MIŠEL UELBEK

BOOKA.

Knjiga **035**

Edicija **Zapadno od sunca**

MIŠEL UELBEK
LANZAROTE I DRUGI TEKSTOVI

Naslov originala

MICHEL HOUELLEBECQ

LANZAROTE ET AUTRES TEXTES

© Michel Houellebecq & Editions Flammarion,
Paris, 2002 za *Lanzarote et autres textes*

© Editions Flammarion, Paris, 1997 za *Rester
vivant et autres textes*

ZA IZDAVAČA

Ivan Bevc

Nika Strugar Bevc

© za srpsko izdanje

BOOKA

11000 Beograd, Slanački put 128

office@booka.in

www.booka.in

PREVOD S FRANCUSKOG

Vladimir D. Janković

LEKTURA

Agencija Tekstogradnja

KOREKTURA

Booka

DIZAJN KORICA I PRELOM

Ivan Benussi

ŠTAMPA

DMD Štamparija

Beograd, 2014.

Sva prava zadržana.

Nijedan deo ove knjige ne može se koristiti
niti reprodukovati u bilo kom obliku bez
pismene saglasnosti izdavača.

LANZAROTE

I DRUGI TEKSTOVI

ROMAN

MIŠEL UELBEK

S FRANCUSKOG PREVEO
Vladimir D. Janković

BOOKA.

Lanzarote

*

priča

„Svet je osrednjih dimenzija.“

1.

Četrnaestog decembra 1999, usred popodneva, shvatio sam da će mi doček Nove godine verovatno propasti – kao i obično. Skrenuo sam nadesno, u Aveniju Feliks-For, i ušao u prvu turističku agenciju. Devojka je trenutno bila zauzeta jednim klijentom. Beše to neka brineta s bluzom iz domaće radinosti i pirsingom u levoj nozdri; kosu je ofarbala kanom. Tobož nehaljno, počeo sam da skupljam prospekte sa štandova.

– Mogu li da vam pomognem? – začuo sam posle jedno minut vremena.

Ne, nije mogla da mi pomogne; niko nije mogao da mi pomogne. Sve što sam želeo bilo je da se vratim kući i da češkam jajca prelistavajući kataloge hotel-klubova; ali ona je započela razgovor, i ja sad nisam znao kako da ga izbegnem.

– Voleo bih da otputujem u januaru... – počeo sam, s osmehom za koji sam verovao da je razoružavajući.

– Hoćete li negde gde ima sunca? – nagazila je ona sto na sat.

– Sredstva su mi ograničena – uzvratio sam skromno.

Dijalog turista i tur-operatora (ili sam barem ja do takvog zaključka došao na osnovu onoga što sam čitao u raznim stručnim revijama) obično nadrašta okvire strogo trgovinskog odnosa; ako ništa drugo, makar se za vreme jedne transakcije koja se tiče tajnog predmeta snova, što „putovanje“ jeste – tajanstveno, duboko ljudsko i gotovo mistično iskustvo – ne ističe u prvi plan trgovinski aspekt tog odnosa. Stavite se načas u poziciju turista. Šta vam kao turisti sleduje? Morate saslušati predloge koje će vam iznositi profesionalac (ili češće, *profesionalka*) koji sedi preko puta vas. Ona, profesionalka, ima – to joj je posao – šira znanja o zabavno-kulturnim potencijalima odredišta ponuđenih u katalogu; na osnovu toga već je izgradila donekle približnu predstavu o tipičnom klijentu, o omiljenim vidovima razonode, o mogućnosti upoznavanja novih ljudi; od nje lično umnogome zavisi vaše zadovoljstvo – ili, u najmanju ruku, mogućnost da eventualno budete zadovoljni – onim što će se događati u tih nekoliko sedmica. Dakle, na njoj je da – daleko od stereotipizirane primene formule „standardnog“ odmora – što bolje proceni kakve su vaše namere, vaše želje, što će reći – vaša potajna nadanja.

– Imamo Tunis. Klasična destinacija, u januaru vrlo pristupačna... – počela je ona, čisto da se *zagreje*. – Jug Maroka, takođe. Tamo je mnogo lepo van sezone.

Zašto *van sezone*? Na jugu Maroka mnogo je lepo preko cele godine. Ja, inače, vrlo dobro poznajem jug Maroka, verovatno bolje od ove glupače. Možda tamo i jeste mnogo lepo, ali nije u *mom fazonu*, eto šta je toj devojci trebalo utuviti u glavu.

– Ne volim arapske zemlje – prekinuo sam je. – U stvari...

Malo bolje razmislivši, prisetio sam se jedne Libanke koju sam upoznao na nekim orgijama: ultravrela, dobra mačka i prilično fina, s velikim grudima pritom. Sem toga, kolega s posla mi je pričao o hotelu *Nove granice* u Hamametu, gde Alžirke u grupama dolaze da se provode same, bez nadzora muškaraca;

njemu je boravak tamo ostao u divnoj uspomeni. Na kraju krajeva, te arapske zemlje mogle bi da budu pravi izbor, samo kad bi uspele da se izvuku iz te usrane religije.

– Nisu arapske zemlje ono što se meni ne dopada, ne dopadaju mi se *muslimanske* zemlje – nastavio sam ja. – Da nemate slučajno neku zemlju koja je arapska, a da nije muslimanska?

Ovo je već bilo u stilu „Pitanja za šampiona“. Arapska zemlja, a da nije muslimanska... Četrdeset sekundi. Usta su joj bila blago otvorena.

– Imamo i Senegal... – produžila je ona, da razbije nastalu tišinu. Senegal, što da ne? Čuo sam da belci i danas uživaju vrlo veliki ugled u Zapadnoj Africi. Dovoljno je pojaviti se u diskoteci pa da se u bungalov vratiš s nekom ženskom, i to čak ne ni kurvom, ove to rade iz zadovoljstva. Očigledno je da vole poklone, sitan zlatni nakit; ali koja žena pa ne voli poklone? Nije mi u tom trenutku bilo jasno zbog čega razmišljam o svemu tome; u svakom slučaju, do tucanja mi nije bilo.

– Nije mi do tucanja – rekao sam. Devojka je, iznenađena, podigla pogled; ja sam, u stvari, preskočio nekoliko etapa u razmišljanju. Ona je nastavila da pretura po fascikli.

– Senegal, to bi izašlo na šest hiljada franaka... – zaključila je devojka. Ja sam tužno vrteo glavom. Ustala je da pogleda drugu fasciklu; nisu ni te devojke čista sirovina, osetljive su na ekonomske argumente. Napolju, na trotoaru, prolaznici su koračali po snegu koji se, malo-pomalo, pretvarao u lapavicu.

Vratila se i sela preko puta mene, pa me upitala, neposrednim tonom, naglašeno izmenjenim:

– Jeste li razmišljali o Kanarima?

Videvši da ćutim, obrušila se na mene s profesionalnim osmehom na licu:

– Ljudi retko uopšte razmišljaju o Kanarskim ostrvima... To vam je arhipelag nedaleko od afričke obale koji zapljuskuje

Golfska struja; vreme je lepo tokom cele godine. Vidala sam klijente koji su se kupali i u januaru mesecu.

Ostavila mi je malo vremena da svarim informaciju pre nego što će nastaviti:

– Imamo popust za *Bugenvil plaju*. Tri hiljade dvesta devedeset franaka za nedelju dana, ol inkluziv, polasci iz Pariza devetog, šesnaestog i dvadeset trećeg januara. Hotel s četiri zvezdice, po francuskim standardima. Sobe s kompletnim kupatilom i fenom za kosu, klimatizovane, s telefonom, TV-om, minibarom, individualnim sefom, koji se dodatno naplaćuje, i terasom s pogledom na bazen (sobe s pogledom na more dodatno se naplaćuju). Tu je, dalje, bazen od hiljadu kvadratnih metara s džakuzijem, saunom, hamamom, salom za fitnes. Tri teniska igrališta, dva terena za skvoš, minigolf, ping-pong. Tipičan plesni program, izleti iz hotela (program dostupan na licu mesta). U cenu uključena pomoć oko osiguranja i otkazivanja.

– A gde je to? – upitah ja, ne mogavši da se uzdržim.

– Na Lanzaroteu.

2.

Loše sam se proveo na dočeku 2000; pokušao sam da se prikačim na internet, ali nije mi uspelo. Upravo sam se, inače, bio preselio; mislim da je trebalo ponovo instalirati modemsku karticu, tako nešto. Jalovo petljanje oko računara brzo mi je dosadilo, i zaspao sam oko jedanaest sati. Moderan doček.

Odabrao sam smenu od devetog januara. U prodavnici *H* na Orliju, koja je upravo bila prekštena u *Rilej*, nakupovao sam raznih novina. *Pasion glis* je, manje-više, dao ono što uvek daje. *Pari mač* je nekoliko strana posvetio knjizi Bernar-Anrija Levija o Žan-Polu Sartru. *Nuvel opservater* je za teme odabrao seksualni život adolescenata i Preverovu stogodišnjicu. Što se *Liberasi-ona* tiče, on se ponovo bavio Holokaustom, onim što se ne sme prepustiti zaboravu, i bolnom ekshumacijom švedske nacističke prošlosti. Rekoh sebi da ta promena veka nije bila vredna truda. Ionako je vek još isti; na tome je, barem, insistirao jedan lingvista u emisiji *O tome se priča*, koju sam gledao prethodnog dana; novi vek (a samim tim i milenijum) počće tek prvog januara 2001. godine. Sa stanovišta čiste faktografije, on je bez

sumnje bio u pravu; jasno je, međutim, bilo da na tome insistira ne bi li iznervirao Delarija.¹ Bio vek stari ili novi, dvehiljadita počinje dvojkom, i celom svetu bi, valjda, to trebalo da je jasno.

Let nad Francuskom i Španijom dobro je protekao; skoro sve vreme sam spavao. Kad sam se probudio, avion je nadletao obale Portugala, i pred mojim očima ukazala se sasušena geomorfologija; potom je skrenuo ka okeanu. Pokušao sam, još jednom, da se zainteresujem za sadržaj onih časopisa. Sunce je zalazilo nad Atlantikom; ponovo sam razmišljao o emisiji od prethodnog dana. Porno glumica, koja se takođe našla na podijumu, smireno je dočekivala smenu milenijuma; za nju će muškarci i ubuduće biti muškarci, i to je sve. Nasuprot njoj, istoričar je pojmu vekova pridavao određenu važnost, tumačeći ga pre svega u metaforičnom smislu; tako je, po njemu, XIX vek trajao zapravo sve do 1914. godine. Na to je prasnuo genetičar, levičar po opredeljenju: nezamislivo je i nedostojno da godine 2000. toliko ljudskih bića na kugli zemaljskoj i dalje umire od gladi. Akademik desničar se na to osvrnuo ironijski: kao i svi ostali, i on lamentuje nad ratovima i glađu; pa ipak, njemu se čini uzaludnom ta želja da se sudbina čovečanstva izmeni kad već ionako nismo uspeli da izmenimo ljudsku prirodu; u tome se, dakle, implicitno slagao s porno glumicom, pri čemu se među njima dvoma, od početka do kraja emisije, razvijao izvestan duh saučesništva. Ali budući da nije bio dovoljno informisan o najnovijim prodorima u oblasti molekularne biologije, on nije ni bio svestan da se jedna takva modifikacija (koju je i prizivao samo zato što je bio ubeđen da je tako nešto nemoguće) zapravo već može sprovesti u delo, i to u vrlo kratkom vremenskom roku. Genetičar s leve je pak očito bio upućen u materiju,

¹ Žan-Lik Delari (Jean-Lucques Delarue, 1964–2012), francuski TV autor, voditelj i producent. (Prim. prev.)

ali je, kao fanatični pobornik političke akcije i demokratije, s gnušanjem odbacivao tu zamisao. Sve u svemu, u raspravi su, i ovoga puta, učestvovala sve same budale. Zaspao sam i spavao sve do sletanja. S obzirom na to kako se završava, govorio sam sebi, tom XX veku, bogme, još mi nećemo videti leđa.

Prevoz do hotela bio je dobro organizovan, mora se priznati. Eto šta će ostati od XX veka: nauka, tehnika. Tojotin minibus ipak nije isto što i diližansa.

3.

Ako i ne bi mogao da parira Krfu i Ibici u segmentu *crazy techno afternoons*, Lanzarote još manje, iz očitih razloga, može da se usmeri na *zeleni turizam*. Ostaje još jedna etiketa koja bi se mogla nakačiti ovom ostrvu – *kulturni turizam* – čije su pristalice, inače, brojni penzionisani prosvetni radnici i ostala starija lica srednjeg imovnog stanja. Na jednom španskom ostrvu, čovek bi se nadao da će, osim na noćne klubove, naići i na neke ruševine (barokne samostane, srednjovekovne tvrđave, itd.). Nažalost, sve ove lepe stvari uništene su u periodu od 1730. do 1732. godine, u čitavoj seriji zemljotresa i vulkanskih erupcija nečuvane razorne moći. Dakle, što se *kulturnog turizma* tiče – čao, đaci!

Imajući u vidu nejake adute kojima ostrvo raspolaže, ne treba da nas čudi što na Lanzarote dolazi sumnjiva populacija anglosaksonskih penzionera i, rame uz rame s njima, fantomske grupacije norveških turista (kojima je, izgleda, jedini smisao postojanja to da mogu da potvrde onu legendu da smo *videli ljude koji se kupaju u januaru*). A na šta, uostalom, ti Norvežani nisu spremni? Norvežani su prozračni ljudi; izloženi dejstvu

sunčevih zraka gotovo momentalno umiru. Pošto su, početkom pedesetih, doneli turizam na Lanzarote, napustili su ovo ostrvo, smešteno na krajnjem jugu njihove želje – kako bi to rekao Andre Breton za onih svojih boljih dana. Žitelji ostrva čuvaju ih u dragoj uspomeni, o čemu svedoče jelovnici, slovâ gotovo izbrisanih od dugih godina, ispisani na norveškom jeziku i za-lepljeni na ulazima najčešće opustelih restorana. U nastavku teksta moći ćemo da se uzdržimo od pominjanja Norvežana.

Isto, međutim, ne važi i za Engleze, kao ni za problem koji, generalno, Englezima odlazak na odmor predstavlja. Za taj problem, opet, Nemci ne znaju (oni idu svuda gde ima sunca), a Italijani još manje (oni idu svuda gde ima lepih zadnjica); što se Francuza tiče, hajde da ne govorimo o njima.² Engleza, jedinih među Evropljanima s prosečnim ili višim primanjima, nekim čudom nema na mestima gde svet obično ide da letuje. Jedno temeljno, sistematsko istraživanje, sprovedeno uz znatna novčana sredstva, omogućava nam da steknemo uvid u njihovo ponašanje na letovanjima. Okupljeni u homogenim kolonijama, oni kreću put ostrva koja teško da će iko odabrati, onih kojih nema u brošurama kontinentalnih turističkih agencija – na Maltu, na primer, na Madeiru, ili, kad smo već tu, na Lanzarote. Prispevši na odredište, uspostavljaju glavne elemente svog načina života. Kad ih upitaš za motive zbog čega su se upravo za to opredelili, oni okolišaju, toliko da njihovi odgovori poprimaju tautološke obrise: „Došao sam ovamo zato što sam već bio ovde prošle godine.“ Odmah se vidi da Engleza ne pokreće živa želja za otkrivanjem novoga. Na licu mesta se, štaviše, može doneti zaključak da Engleza ne zanimaju ni arhitektura

² Prisetićemo se, ipak, da je upravo Francuska postojbina *Vodiča za autostopere* (danas, avaj, dostupnog tek u španskom izdanju), koji je, u cilju zauzimanja „simpatičnih“ stavova (ekoloških, humanitarnih), forsiranja omiljenih odredišta, poziva na „inteligentna“ putovanja i otvorenost za susrete s drugim i drugačijim (razumevanje umesto osude), te gotovo pomamne potrage za „autentičnošću“, kojoj nesumnjivo preči izumiranje – uspeo, eto, da uspostavi nove norme u oblasti belosvetske gluposti. Lanzarote se, da umirimo čitaoca, ne pominje u *Vodiču za autostopere*. (Prim. aut.)

ni pejzaži ni bilo šta. Zateknemo ga negde već početkom večeri, posle kratkog boravka na plaži, za stolom, okruženog nekim čudnovatim aperitivima. Samo prisustvo jednog Engleza u nekom odmaralištu ne kazuje ama baš ništa o zanimljivosti tog mesta, o njegovoj lepoti i eventualnom turističkom potencijalu. Englez na određenom mestu provodi odmor isključivo zato što je siguran da će tu sresti druge Engleze. U tome je njegovo ponašanje u direktnoj suprotnosti s ponašanjem jednog Francuza, koji, tašt i pun sebe kakav jeste, u tuđini naprosto ne može da podnese susret sa zemljakom. U tom smislu, Lanzarote je destinacija koja se Francuzima može preporučiti. Posebno se, pritom, može preporučiti *francuskim hermetičnim pesnicima*, kojima će se ovde ukazati mogućnost da iznedre ovakva delca:

Senka,
Senka senke,
Tragovi na steni.

Ili možda više u Gijevikovom³ stilu:

Kamenu,
Kamenu mali,
Pa ti dišeš.

Pošto sam stavio tačku na slučaj francuskog hermetičnog pesnika, mogu sad da se zainteresujem i za *običnog francuskog turistu*. Lišenom svog uobičajenog *Vodiča za autostopere*, jednom običnom francuskom turistu na Lanzaroteu – moramo to

³ Ežen Gijevik (Eugène Guillevic, 1907–1997), francuski pesnik. (Prim. prev.)

priznati – preti opasnost da vrlo brzo na vlastitoj koži oseti sve simptome jedne solidne dosade. Za Engleza to neće biti nikakav hendikep; ali Francuz, tašt kakav jeste, ujedno je nestrpljiv i lepršav. Kao pronalazač ozloglašenog *Vodiča za autopostopere*, on je isto tako, u nekim srećnim godinama, stvorio *Mišlenov vodič*, koji je, s onim svojim dovitljivim zvezdanim sistemima, prvi put stvorio uslove za uspostavljanje sistematskog planetarnog nadzora na temelju dobrovoljnog pristanka svih.

Turističke atrakcije Lanzarotea mogu se, naime, nabrojati na prste jedne ruke; ima ih, zapravo, dve. Prvu, koja se nalazi nešto severnije od Guatize, čini „Vrt kaktusa“. Različiti primerici, odabrani po svojoj odbojnoj morfologiji, raspoređeni su duž aleja popločanih vulkanskim kamenom. Masni i bodljikavi, kaktusi predstavljaju simbol sveukupne bede biljnoga sveta – da u to dalje ne zalazimo. „Vrt kaktusa“, šta god to bilo, malo je i veći nego što bi trebalo; što se mene tiče, ja bih tu posetu obavio za manje od pola sata; opredelio sam se, međutim, za grupni izlet, pa smo morali svi da sačekamo jednog brkajliju Belgijanca. Naleteo sam na tog čoveka dok je, savršeno nepomičan, netremice gledao u veliki ljubičasti kaktus u obliku kurca, umetničkim zahvatom postavljen između dva kaktusa, manja, koji bi trebalo da predstavljaju jaja. Snažan utisak ostavila je na mene njegova usredsređenost; jesmo se mi našli pred jednim zanimljivim fenomenom, ali bilo ih je oko nas još, ako ćemo pravo. Ostali primerici oblikom su podsećali na pahulju snega, na usnulog čoveka, na bokal. Savršeno prilagođeni prirodnom okruženju, kaktusi, ako smemo tako reći, vode jedan potpuno nesputan morfološki život. S obzirom na to da rastu maltene sami od sebe, nisu dužni da se povinuju zahtevima bilo koje biljne formacije. Životinje grabljivice, kojih ovde u svakom slučaju nema mnogo, u startu bivaju odvrćene mnoštvom bodlji. Kako, dakle, nisu izloženi pritisku prirodne selekcije, ti kaktusi mogu slobodno, bez ikakvog kompleksa, da se razvijaju u najraznovrsnijim burlesknim

formama, na vaskoliku razonodu turista. Imitacije muških polnih organa uvek izazovu reakcije italijanskih turistkinja; ali kod ovog brke, po svemu sudeći Belgijanca, stvari su otišle malo dalje; u tom čoveku mogao sam da prepoznam sve znake jedne istinske opčinjenosti.

Druga turistička atrakcija Lanzarotea prostire se na većoj površini; ona, zapravo, čini krajnji smisao ovog putovanja. Reč je o *Nacionalnom parku* Timanfaje, koji se nalazi u samom epicentru vulkanskih erupcija. Nemajte nikakvih iluzija u pogledu izraza „nacionalni park“; na dvanaest kvadratnih kilometara ovog rezervata čovek može da bude bezmalo sasvim siguran da neće sresti nijednu živu životinju, ne računajući nekoliko kamila orijentisanih ka turističkoj eksploataciji. U minibusu koji je hotel zakupio, našao sam se na sedištu do onog brke. Posle nekoliko kilometara, izbili smo na besprekorno prav put utrt usred tog kamenitog haosa. Predviđeno je bilo da prvu pauzu za fotografisanje napravimo neposredno pred ulazom u park. Na manje od kilometar ispred nas prostirala se ravnica puna crnog, oštrog stenja; ni jedne jedine biljke nije tu bilo, nijednog insekta. Odmah iza uzdizali su se vulkani, zaklanjujući horizont svojim rujnim padinama, gde gde pak gotovo slezove boje. Pejzaž nije izgledao ništa pitomije, oblikovan erozijom; bio je beskrajno surov. Tišina se spustila na naše društvo. Belgijanac, koji je nepomično stajao pored mene u duksu s natpisom *University of California* i belim bermudama, bio je, očito, uzdrman zbnjujućom emocijom.

– Mislim da – progovorio je on nerazgovetnim glasom, da bi potom učutao. Pogledao sam ga iskosa. Najednom se posramivši, čučnuo je, izvadio fotografski aparat iz neke torbice i počeo da odvrće zum ne bi li ga zamenio fiksnim objektivom.

Vratio sam se u minibus; kad se popeo i Belgijanac, predložio sam mu da sedne pored prozora; žurno je prihvatio predlog.

Dve Nemice u farmerkama usudile su se da zađu u ono kame-no prostranstvo; napredovale su s teškoćama, uprkos masivnoj obući marke *pataugas*. Šofer im je u više navrata svirao; vratile su se do vozila gegajući se, nalik dvema gojaznim vilovnjakinjama.

Ostatak izleta protekao je po istom šablonu. Put je bio besprekorno trasiran, do u centimetar, između zidina od oštro isečeno-g stenja; na svaki kilometar buldožerom je bilo prokopano malo slobodnog prostora, da imaju ljudi gde da protegnu noge, unapred najavljenog plakatom na kojem je bio nacrtani starinski fotoaparat s mehom. I mi bismo stali; izletnici, okupljeni na nekoliko kvadratnih metara bitumena, s aparatima na go-tovs. Svesni smešnog položaja u kojem smo se, u sopstvenim očima, našli, i tog zajedničkog prisustva na jednom skućenom prostoru, svako je pokušavao da se izdvoji makar izborom ka-drova. Malo-pomalo se unutar naše družine uspostavljao duh saučesništva. Premda ja lično aparat nisam poneo, osećao sam se u celosti solidarno s Belgijancem. Da je zatražio od mene da mu pomognem da promeni objektiv, ili da sortira filmove, učinio bih to. Eto kako sam ja stajao u odnosu na Belgijanca. Na seksualnom planu pak, više su me privlačile Nemice. Bila su to dva snažna stvorenja, masivnih dojki. Lezbače, verovatno; ja, međutim, mnogo volim kad vidim da se dve žene međusobno diraju i ližu jedna drugoj pičku; kako sâm nemam drugarice lezbejke, generalno sam uskraćen za tu radost.

Vrhunac popodneva – i na topografskom i na emocionalnom planu – predstavljala je pauza kod kule stražare na Timanfaji. Kako bismo u potpunosti iskoristili mogućnosti koje ta građe-vina pruža, za ovo mesto bilo je predviđeno slobodno vreme, i to u trajanju od dva sata. Program je počeo kratkom animacijom, koju je izveo jedan od zaposlenih na ovom lokalitetu; animacija je bila osmišljena tako da u prvi plan istakne vulkanski karakter našeg trenutnog okruženja. Kroz jednu pukotinu koja se otvorila u zemlji, spuštali smo šnicle, da bismo ih potom

odonud vadili pečene. Razlegli su se krici i aplauz. Saznao sam da se Nemice zovu Pam i Barbara, a Belgijanac – Rudi.

Dalje su nam se nudile razne mogućnosti. Mogli smo da kupujemo suvenire, ili da u obližnjem restoranu probamo neki specijalitet internacionalne kuhinje. Oni najsportskije nastrojani mogli su pak da se opredele za šetnju na kamiljim leđima. Okrenuo sam se i ugledao Rudija u neposrednoj blizini stada sačinjenog od dvadesetak ovih životinja. Nesvestan opasnosti, prekrstivši ruke na leđima kao neko radoznalo dete, približavao se čudovištima koja su ka njemu pružala duge, gipke, zmijske vratove na čijim su krajevima stajale sitne okrugle glave. Trčecim korakom pošao sam mu u pomoć. Od svih životinja na zemlji stvorenih, kamila je nesporno jedna od najagresivnijih i najgadnije naravi. Malo je viših sisara – izuzev nekih majmuna – koji ostavljaju tako frapantan utisak zlobe. U Maroku se često dešavalo da turisti, pokušavši da pomiluju ove životinje po njušci, ostanu i bez nekoliko prstiju. „Rekao sam dami da pazi“, jada se posle kamilar, licemer. „Kamila ne fina...“; fina – ne fina, tek prsti su *proždрани*.

– S kamilama treba oprezno! – doviknuo sam mu ja živo. – Dromedari su to.

– U rečniku stoji *jednogrba kamila* i *arapska kamila* – na to će on, tonom zamišljenim, ne pomerivši se ni milimetar.

Vrativši se toga časa, čuvar je žestoko štapom raspalio najbližu životinju po glavi; ova je ustuknula, frknuvši gnevno.

– *Camel trip, mister?*

– Ne, ne, samo sam hteo da gledam – tajanstveno je uzvratilo Rudi.

Prišle su sada i dve Nemice, uzbuđene i nasmejane. Mene tad obuze silna želja da ih vidim kako objahuju kamile, ali sledeći polazak bio je tek za četvrt sata. Da ubijem vreme, kupio sam privezak s vulkanom u prodavnici suvenira. Kasnije, koncem večeri, kad smo se približavali hotelu, sastavio sam ovaj komad u čast francuskih hermetičnih pesnika:

*Kamila,
Prisustvo kamilâ,
Izgubi se moj minibus.*

– Lep dan bio – rekao sam sebi kad sam se vratio u sobu pa otvorio minibar da vidim čega ima u njemu. – Stvarno lep dan...

Već je bio ponedjeljak večē. Provesti nedelju dana na ovom ostrvu, znači, ipak ne bi trebalo da bude nepodnošljivo. Nije baš da skačeš od sreće, ali nije ni nepodnošljivo.

4.

„Mirno govorim; mirno živim; telefone prodajem u martu, aprilu i septembru.“

(Grunberg i Džejkobs – Španski asocijacija ideja)

Kada ste negde na moru, a možda i uopšte u životu, jedini stvarno ugodni trenuci su oni kad doručkujete. Triput sam se poslužio za švedskim stolom: čorizo,⁴ kajgana... Zašto se lišavati? Bilo kako bilo, pre ili kasnije moraću na bazen. Nemice su već rasprostrle peškire po plastičnim ležaljka. Za susednim stolom, jedan ogromni brkati huligan, ošišan do glave, gutao je hladno meso. Na sebi je imao crne kožne pantalone i majicu s natpisom *Motorhead*. Žena u njegovom društvu bila je, brat bratu, nepristojna, s velikim silikonskim grudima koje su se prilevale iz majušne majice; trouglići od crvenog lateksa pokrivali su joj, i to jedva, samo bradavice. Oblaci su brzo plovili preko

⁴ Vrsta španske kobasice. (Prim. prev.)

svoda. Preko lanzarotskog neba – mora da sam toga prekasno postao svestan – neprestano prelaze oblaci koji nastavljaju put istoka, a da se nikad ne olakšaju; na ovom ostrvu kiša praktično ne pada. Ideje koje su obeležile zapadni svet, došle one iz Judeje ili Grčke, nastale su pod nebom nedodirljivim, jednolično plavim. Ovde je sve drugačije; nebo se neprestano obnavlja.

Saloni *Bugenvil plaje* bili su pusti u taj jutarnji čas. Izašao sam u dvorište i kružio nekoliko minuta među biljkama – možda su to bile i bugenvilije, ne znam, briga me. U kavezu je stajao papagaj, i svojim okruglim, jarosnim okom piljio u svet. Životinja je bila impresivnih dimenzija – negde sam, inače, ranije bio čuo da papagaji mogu da dožive i sedamdesetu, i osamdesetu, a da pritom neprekidno rastu; pojedini primerci dostižu visinu od jedan metar. Sva sreća te je tada bila nastupila neka bakterijska bolestina koja će im stati na kraj. Prošao sam pored kaveza i ušao u aleju oivičenu cvetnim žbunovima, kad otpozadi do mene dopre glas: „Budalo jedna!“. Okrenuo sam se: bio je to niko drugi nego onaj papagaj, koji je sada ponavljao: „Dalo jedna! Dalo jedna!“, i to sve energičnije. Mrzim ptice, i one mi to, sve u svemu, neštedimice uzvraćaju; dobro sad, ukoliko se ovo uopšte može nazvati pticom. Obaška to što je grdno pogrešio praveći se pametan; zavrtao sam im ja šije i za manje od toga.

Aleja je i dalje ševrdala između cvetnih žbunova, da bi se završila kratkim stepeništem kojim se silazi na plažu. Neki Skandinavac, uspostavivši ravnotežu na kamenčićima, upravo je izvodio usporene pokrete tai-či-čuana. Voda je bila siva, u najboljem slučaju zelena, ali nipošto plava. Džaba je ostrvo bilo špansko, nije na njemu bilo ničeg mediteranskog, i trebalo je toga unapred da budem svestan. Prešao sam stotinak metara do same vode. Okean je bio hladan, prilično uzburkan.

Seo sam konačno na hrpu kamenčića. Onako crni, očigledno su poticali od vulkanske erupcije. Ali za razliku od stenja na Timanfaji, od onih haotičnih grebena, ovo kamenje bilo je oblo. Uzeo sam jedan među prste; bio je fin na dodir, nigde

oštru ivicu da opipaš. Erozijska je dobro obavila posao u ta tri veka. Opužio sam se meditirajući o sukobu, tako neposredno vidljivom na Lanzaroteu, između ove dve elementarne sile: što vulkan stvori, okean razori. Ugodno je bilo to razmišljanje, bez neposrednog povoda, bez mogućeg zaključka; potrajalo je, tako, dvadesetak minuta.

Dugo sam verovao da mi putovanja omogućavaju da naučim jezik zemlje u kojoj boravim; za četrdeset proteklih godina ta iluzija nije u potpunosti iščilela, pa sam neposredno pred polazak na put kupio priručnik s Marabu metodom brzog učenja španskog. Princip Linkvord metode koja se zasniva na asocijaciji ideja sastoji se u vizuelizaciji energije koja se oslobađa u pojedinim prilikama; te prilike opisane su rečenicama i izrazima koji sadrže francusku reč i fonetski ekvivalent njenog španskog prevoda. Tako je, na primer, prevod reči polica (*estante*) bio ilustrovan iskazom: „Zamislite da panter sedi na polici“; a prevod reči fioka (*cajón*): „Zamislite fioku kroz koju duva lahor“; opasnost (*peligro*): „Zamislite da ste se popeli na nečiji grob, a tamo piše: opasnost!“ U jednom slučaju, pritom, španska reč bila je bliska onoj francuskoj, s tim što je u njoj pomenut torero, lik tipično španski. Tako je reč *cero* (zero)⁵ bila ilustrovana ovom rečenicom: „Zamislite da je svaki torero, u stvari, običan zero.“

Koliko god autorski pristup opravdavao pojedine bizarnosti, nikakvog se opravdanja nije moglo naći za rečenice s primerima koje je u sklopu vežbanja trebalo prevesti, kao što je, na primer, bio ovaj slučaj: „Psi su mi ispod stola“, ili „Vaš lekar traži više novca, a moj zubar traži više sira.“ U prvo vreme poslovično zanimljiv, apsurd od nekog starosnog doba počinje čoveka da zamara, pa sam tako, očigledno, i ja zaspao. Kad sam se probudio, sunce je bilo više na nebu, inače vedrom; bilo je

⁵ Nula. (Prim. prev.)